

Příloha č. 1: Specifikace předmětu plnění

SPECIFIKACE PŘEDMĚTU PLNĚNÍ

a) výchozí stav

Snahou Objednatele je zajistit vytvoření jednotného systému výkonu pěstounské péče a odborné přípravy náhradních rodičů. K tomu poslouží mimo jiné pilotní ověření sítě služeb na podporu náhradní rodinné péče ve sledované oblasti a v závislosti na tom zajištění vzniku a rozvoje nových služeb na podporu pěstounů při výkonu jejich činnosti.

Dohody o výkonu pěstounské péče (dále jen dohody) podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí v § 47 a-d, upravují podrobnosti ohledně výkonu práv a povinností osob pečujících a osob v evidenci, a současně informují o možnosti uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče s příslušným pracovištěm sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) nebo jinou institucí. Osoby pečující nebo osoby v evidenci jsou povinny tyto dohody o výkonu pěstounské péče uzavírat od 1. 1. 2013. Podoba jednotlivých dohod se však může výrazně lišit napříč jednotlivými pracovišti či regiony. Navržená výzkumná metodologie by proto měla zohlednit tato specifika a zahrnovat předvýzkum. Předpokládáme kombinaci kvalitativních a kvantitativních technik sběru dat.

a) předmět plnění

Předmětem plnění jsou služby spočívající ve zmapování fungování dohod o výkonu pěstounské péče ve všech jeho podstatných aspektech, včetně identifikace příkladů dobré a špatné praxe a upozornění na současné implementační deficity institutu. Součástí výstupu budou návrhy na metodické, implementační nebo legislativní změny v této oblasti a na možnosti optimalizace služeb poskytovaných pěstounům.

1.1.1. Předmět plnění je součástí projektu „Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny“, na jehož další aktivity je úzce navázána.

1.1.2. Cílem plnění je zmapování dosavadních zkušeností účastníků se systémem dohod o výkonu pěstounské péče. Účastníky systému jsou pro potřeby analýzy myšlení:

- i. orgány sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“, n = 212)
- ii. osoby pověřené zprostředkováváním dohod (n = 115)
- iii. osoby pečující a osoby v evidenci, jež mohou být v příbuzenském i nepříbuzenském vztahu k dítěti (n = 13000)

Objednatel předá Zhotoviteli relevantní kontakty při podpisu Smlouvy.

VÝSTUPY PŘEDMĚTU PLNĚNÍ – ČÁST 2.

Výstupem analýzy bude identifikace silných a slabých míst implementace dohod o výkonu pěstounské péče a návrh změn a úprav pro další fungování institutu dohod.

Zpracovaná analýza musí obsahovat minimálně následující body:

- i. zhodnocení efektivnosti stávajícího systému dohod o výkonu pěstounské péče a způsobu doprovázení pěstounských rodin (Včetně kvantifikace/míry využívání příspěvku na výkon pěstounské péče a vyhodnocení finančního aspektu realizace dohod.)
- ii. zhodnocení efektivnosti následujících jednotlivých ustanovení dohod tak, jak jsou určena zákonem:
 - právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě; tato pomoc spočívá zejména v zajištění krátkodobé péče,
 - právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě nebo děti, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,
 - právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců,
 - právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti,
 - právo na pomoc při plnění povinností, včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku,
 - povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích,
 - povinnost umožnit sledování naplňování dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a spolupracovat se zaměstnancem pověřeným sledovat vývoj dětí podle § 19 odst. 6 zákona zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
 - v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak.
- iii. zmapování celkové škály služeb poskytovaných pěstounům v rámci dohod (včetně informace, zda jsou nabízeny všem stejné služby nebo je nabídka přizpůsobena potřebám jednotlivých pěstounů.)
- iv. analýzu silných a slabých stránek institutu dohod, a to z pohledu:
 - a) pracovníků OSPOD
 - b) osob pověřených zprostředkováním dohod
 - c) osob pečujících a osob v evidenci, jež mohou být v příbuzenském i nepříbuzenském vztahu k dítěti
- v. návrh metodických úprav institutu dohod s ohledem na jeho další využití a efektivitu
- vi. návrh pro případné legislativní změny v souvislosti s institutem dohod

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Za relevantní statistický vzorek budou pro potřeby analýzy považovány následující počty:

- i. pracovníci OSPOD (n=100)
- ii. osoby pověřené zprostředkováváním dohod (n = 50)
- iii. osoby pečující a osoby v evidenci, jež mohou být v příbuzenském i nepříbuzenském vztahu k dítěti (n=500)

Analýza musí být zpracována v rozsahu 70 - 150 normostran. Součástí výstupu plnění musí být powerpointová prezentace o výsledcích zpracované analýzy.

Příloha č. 2: Návrh řešení

Předmětem plnění zakázky jsou služby spočívající ve zmapování fungování dohod o výkonu pěstounské péče ve všech jejich podstatných aspektech, včetně identifikace příkladů dobré a špatné praxe a upozornění na současné implementační deficity tohoto institutu. Součástí výstupu budou návrhy na metodické, implementační nebo legislativní změny v této oblasti a na možnosti optimalizace služeb poskytovaných dětem svěřeným do pěstounské péče a pěstounům.

Metodologie zpracování analýzy

Cíl výzkumu

Primárním cílem analýzy je zmapování dosavadních zkušeností účastníků se systémem dohod o výkonu pěstounské péče. Zadavateli nabízíme celkové zhodnocení institutu dohod o výkonu pěstounské péče, jeho implementace a identifikaci silných a slabých stránek. Posuzován bude také celkový kontext dohod, tzn. do jaké míry je jejich implementace a praktické používání v souladu se strategickými záměry v oblasti náhradní rodinné péče. Na základě analyzovaných informací navrhneme změny a úpravy pro další fungování tohoto institutu tak, aby v co největší možné míře naplňoval svůj účel.

Desing výzkumu vychází z požadavku zadavatele na zpracování následujících šesti okruhů (I. – VI.). Tyto okruhy pokrývají všechny podstatné aspekty dohod o výkonu pěstounské péče a také jsou vhodně seřazeny podle návaznosti. Na základě našich dlouhodobých zkušeností v oblasti systému péče o ohrožené děti navrhujeme i určitá doplnění těchto okruhů. S ohledem na zaměření a rozsah výzkumu jsme zvolili smíšenou metodologii, která kombinuje kvalitativní a kvantitativní výzkumné metody.

Vzhledem k rozdílným přístupům k dohodám v jednotlivých regionech či organizacích bude nutné provést předvýzkum, který identifikuje míru nejednotnosti v používání institutu dohod napříč regiony či pracovišti. Předvýzkum tak poskytne prvotní informace o současném stavu institutu dohod a umožní precizovat následný metodologický postup.

Okruhy výzkumu

I. Zhodnocení efektivnosti stávajícího systému dohod o výkonu pěstounské péče a způsobu doprovázení pěstounských rodin, včetně:

V této části výzkumu zhodnotíme efektivnost systému doprovázení pěstounských rodin především z perspektivy využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče a dalších zdrojů z veřejných rozpočtů. Budeme vycházet z metodických materiálů Ministerstva práce a sociálních věcí, zejména z normativní instrukce č. 17/2013 stanovující parametry

efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče. Budeme sledovat strukturu výdajů, případné duplicity s dalšími systémy sociální pomoci (dávky pěstounské péče, dotace atd.) nebo naopak oblasti, které státní příspěvek ani žádný další dostupný zdroj nepokrývá. Pro hodnocení efektivnosti stanovíme měřitelné indikátory, na jejichž základě budeme komparovat přístupy různých typů „doprovázejících organizací“, tj. obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, osob pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dle § 48 odst. 2 písm. d) a f) zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „pověřené osoby“) a to v rozlišení, zda jde o organizaci zřizovanou obcí/krajem nebo nestátní neziskovou organizaci.

II. Zhodnocení efektivnosti následujících jednotlivých ustanovení dohod tak, jak jsou určena zákonem:

V tomto navazujícím okruhu výzkumu zpracujeme detailní analýzu „doprovázení“ pěstounských rodin při naplňování práv a povinností vyplývajících z § 47a zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Zhodnotíme kvalitativní úroveň poskytovaných služeb a jejich efektivitu s ohledem na očekávané cíle doprovázení definované klíčovými aktéry systému. I v této části výzkumu bude zohledněna otázka využívání státního příspěvku na výkon pěstounské péče. Výzkum provedeme v následujících okruzích:

- realizace práva na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě; tato pomoc spočívá zejména v zajištění krátkodobé péče,
- realizace práva na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě nebo děti, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,
- realizace práva na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců,
- realizace práva na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti,
- realizace práva na pomoc při plnění povinností, včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku,
- naplňování povinnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích,
- naplňování povinností osob pečujících a osob v evidenci umožnit sledování naplňování dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a spolupracovat se zaměstnancem pověřeným sledovat vývoj dětí podle § 19 odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, včetně zkoumání forem a efektivnosti dohledu nad výkonem pěstounské péče

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak.

Nad rámec zadání se zaměříme také na otázku poskytování poradenství u pověřených osob, jehož minimální rozsah stanovuje § 4 vyhlášky č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

III. Zmapování celkové škály služeb poskytovaných pěstounům v rámci dohod (Včetně informace, zda jsou nabízeny všem stejné služby nebo je nabídka přizpůsobena potřebám jednotlivých pěstounů.)

V této části výzkumu se budeme zabývat dalšími službami, které jsou prostřednictvím institutu dohod o výkonu pěstounské péče osobám pečujícím, osobám v evidenci a dětem svěřeným do pěstounské péče poskytovány (nad rámec zákonných práv a povinností). Zaměříme se na vazby na další systémy služeb a podpory (např. sociální služby) a identifikujeme případné překryvy nebo mezery systému. Celková nabídka služeb bude porovnána v rámci jednotlivých regionů a typů „doprovázejících organizací“. Zároveň budou sledována očekávání a potřeby pěstounských rodin a zjištěno, zda a do jaké míry stávající systém tato očekávání (potřeby) naplňuje.

IV. Analýza silných a slabých stránek institutu dohod, a to z pohledu:

V rámci této části identifikujeme silné a slabé stránky institutu dohod, a to z pohledu klíčových aktérů systému:

- pracovníků OSPOD,
- pracovníků pověřených osob,
- osob pečujících a osob v evidenci, u těchto osob bude zohledňováno, zda jde o osoby v příbuzenském nebo nepříbuzenském vztahu k dítěti.

Podrobněji se zaměříme na různé aspekty dohod: administrativní zátěž spojenou s dohodami a čerpáním státního příspěvku na výkon pěstounské péče, znalost a dodržování procesních pravidel, obsah a struktura dohod, jejich provázanost na další dokumenty (individuální plán ochrany dítěte, plán průběhu pobytu dítěte v pěstounské péči zpracovávány pověřenými osobami na základě kritéria 10c standardů kvality sociálně-právní ochrany, pravidelné zprávy podávané příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dle § 47b odst. 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí atd.).

V. Návrh metodických úprav institutu dohod s ohledem na jeho další využití a efektivitu

Výstupem výše popsaných fází výzkumu se stane komplexní zhodnocení institutu dohod o výkonu pěstounské péče s důrazem na jeho další využití a efektivitu. Na základě tohoto zhodnocení zadavateli předložíme návrhy na metodické úprav, jejichž aplikace by vedla k zajištění vyšší efektivity tohoto institutu.

VI. Návrh pro případné legislativní změny v souvislosti s institutem dohod

Vzhledem k tomu, že základní parametry dohod jsou stanoveny právní úpravou, budou součástí návrhu metodických úprav rovněž návrhy na případné legislativní úpravy. Při tvorbě těchto návrhů využijeme nejen informace získané prostřednictvím výzkumu, ale provede rovněž komparaci s formami smluvního zajištění pěstounské péče uplatňovanými v dalších evropských zemích.

Roviny výzkumu

Pro naplnění cílů bude nutné získat relevantní data od následujících skupin **osob, kterými jsou:**

- pracovníci OSPOD, a to ve struktuře pracovníků, kteří přímo doprovázejí pěstounské rodiny a pracovníků, kteří vykonávají pouze dohled ve vztahu k dítěti svěřenému do pěstounské péče (§ 19 odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí)
- pracovníci pověřených osob
- osoby pečující a osoby v evidenci u těchto osob bude zohledňováno, zda jde o osoby v příbuzenském nebo nepříbuzenském vztahu k dítěti. Jejich prostřednictvím bude zjišťován i názor dětí svěřených do pěstounské péče.

Metodologie

S ohledem na cíl výzkumu a velikost zkoumané cílové skupiny jsme se rozhodli evaluaci rozdělit na 2 části:

- a) **kvalitativní a**
- b) **kvantitativní.**

Pro každou z těchto částí jsme zvolili vhodnou sociologickou **techniku sběru dat** potřebnou pro vyhodnocení programu, a to:

- a) kvalitativní polostrukturované rozhovory, které budou využity pro kvalitativní výzkumnou část,

- b) dotazníkové šetření ve formě on-line dotazníků, příp. distribuce dotazníků poštou, pro kvantitativní výzkumnou část.

Výzkumné práce na obou částech evaluace budou probíhat paralelně. Stejně tak i výstupy z obou částí zpracujeme zvlášť s využitím příslušných analytických technik (kvalitativní analýza rozhovorů pomocí programu Atlas.ti a kvantitativní zpracování údajů z dotazníků pomocí statistického programu IBM SPSS). Závěrečná analýza se pak stane syntézou zjištění z obou těchto částí.

Následující schéma zobrazuje zvolené metody sběru dat a počet respondentů, které oslovíme.

Kvalitativní část

- metoda sběru dat: kvalitativní polostrukturované rozhovory
- minimálně 18 kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů
- kvalitativní analýza (Atlas.ti)

Kvantitativní část

- metoda sběru dat: dotazníkové šetření
- minimálně 1 000 dotazníků
- kvantitativní statistické zpracování (IBM SPSS)

Pro výzkum jsme zvolili následující metodologický postup:

Ad a) Z jednotlivých skupin respondentů (pracovníci OSPOD, osoby pověřené zprostředkováváním dohod a osoby pečující/osoby v evidenci, případně děti svěřené do pěstounské péče) budou vybráni zástupci, se kterými budou provedeny kvalitativní polostrukturované rozhovory. Předpokládáme, že se zástupci každé z uvedených skupin proběhne minimálně 6 individuálních rozhovorů, celkově tak bude uskutečněno minimálně 18 rozhovorů. Jejich skutečný počet se ale bude odvíjet od tzv. momentu saturace, kterou nelze předem předvídat, takže počet rozhovorů může být i vyšší.

Účelem rozhovorů bude zejména identifikovat klíčové aspekty dohod s důrazem na jejich přínosnost či efektivitu. A dále budou zjišťovány případné bariéry, které brání naplňování účelu dohod, jakož i návrhy na změny.

Ad b) Pomocí dotazníku budou osloveni další respondenti, a to v následujících počtech:

- pracovníci OSPOD – 212 respondentů,

- pověřené osoby – 115 respondentů,
- osoby pečující a osoby v evidenci, jež mohou být v příbuzenském i nepříbuzenském vztahu k dítěti – minimálně 1 000 respondentů.

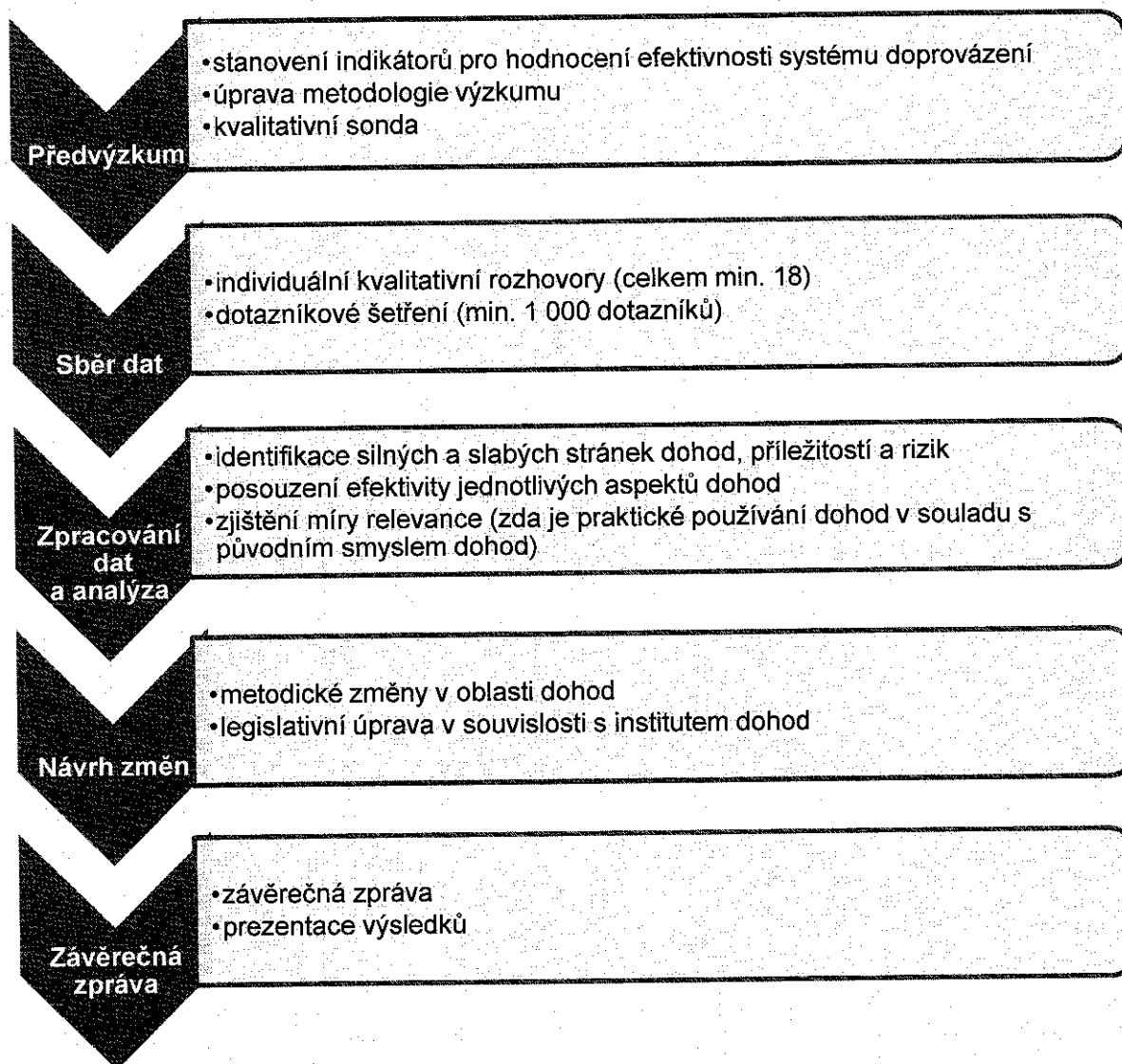
Oslovíme tedy všechny pracovníky OSPOD a pověřené osoby. Ze skupiny osob pečujících a osob v evidenci bude pomocí náhodného výběru vybráno minimálně 1 000 respondentů, abychom naplnili představu zadavatele o relevantní statistickém vzorku. Při sestavování dotazníku budeme využívat konzultace s experty z oblasti náhradní rodinné péče. Tyto konzultace zajistí finální precizaci dotazníku do podoby, která bude plně pokrývat naše výzkumné potřeby a zároveň bude pro respondenty srozumitelná. Dotazník budeme následně diskutovat se zadavatelem, aby plně odpovídal jeho potřebám. Před jeho distribucí respondentům bude dotazník pilotován na cca 10 respondentech, přičemž tato pilotáž proběhne formou face-to-face rozhovorů. V dotazníku budou použity uzavřené, polouzavřené i otevřené otázky. Dotazníkové šetření jsme schopni realizovat jak v on-line podobě, tak dotazník upravit do tištěné formy a distribuovat jej poštou. Dle posouzení zadavatele a vzájemné domluvy bude zvolena vhodnější metoda dotazníkového šetření. Součástí analýzy takto získaných dat budou doplňkové kvalitativní rozhovory, pomocí kterých budeme ověřovat správnost našich interpretací dat z dotazníků.

Počty oslovených respondentů uvádí následující tabulka. Výpovědi respondentů budou anonymizovány a poslouží pouze ke kvalitativní a kvantitativní analýze.

Účastníci programu	Počet dotazníků	Počet kvalitativních rozhovorů
pracovníci OSPOD	212	min. 6
pověřené osoby	115	min. 6
osoby pečující a osoby v evidenci, jež mohou být v příbuzenském i nepříbuzenském vztahu k dítěti	min. 1000	min. 6

Zadavateli dále nabízíme možnost výše navržený postup sběru dat konzultovat a v rámci možností pozměnit. Pro přehledné zobrazení postupu výzkumné práce, včetně základních kroků, přikládáme harmonogram výzkumu.

Harmonogram výzkumu

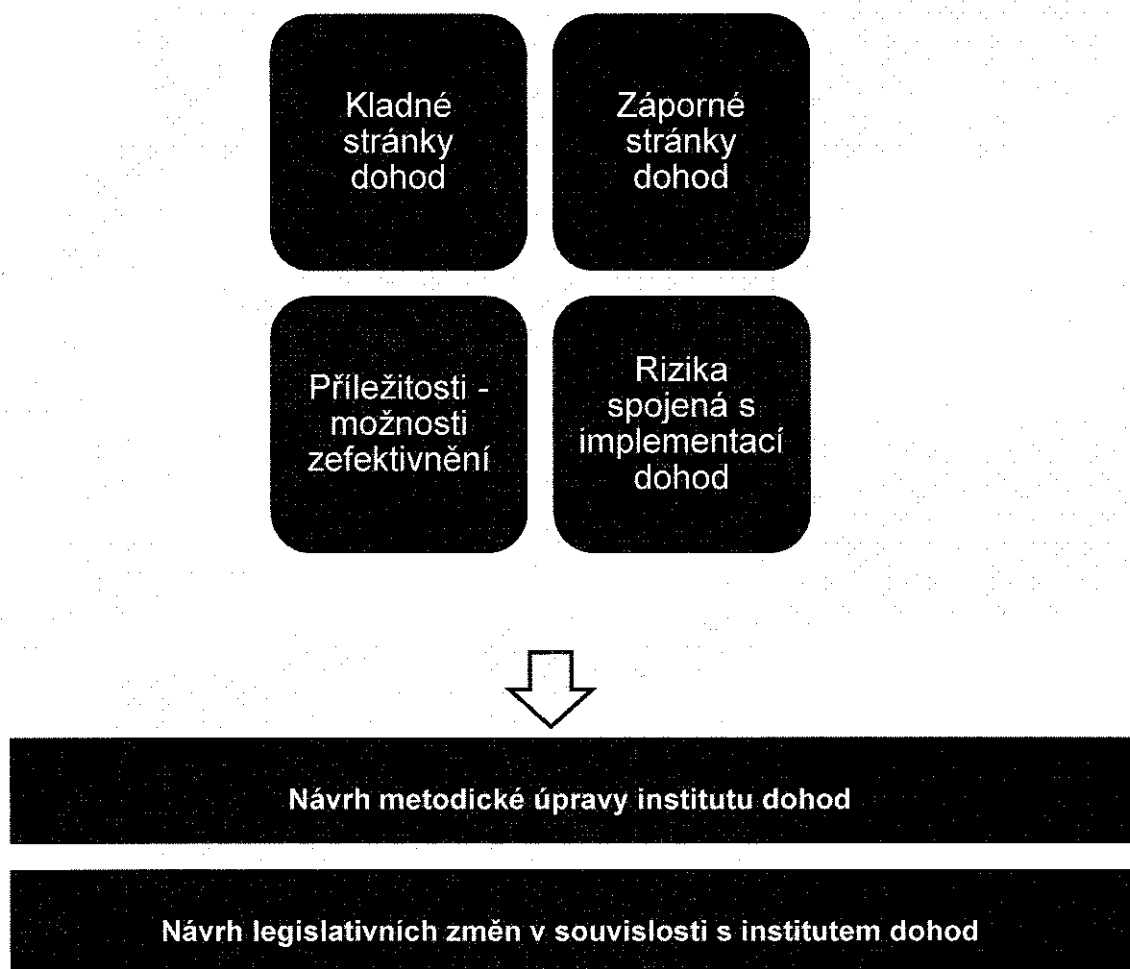

Výstupy

Výstupem se stane závěrečná zpráva splňující zadání, tzn. v rozsahu 70 – 150 normostran, která bude doplněna o powerpointovou prezentaci obsahující přehledné shrnutí výstupů analýzy. Součástí analýzy bude navíc tzv. manažerské shrnutí (executive summary) o rozsahu cca 10 normostran, které stručně shrne východiska celé analýzy, postup prací, popis použitých metod a zahrne i základní přehled výsledků a doporučení plynoucí z celé analýzy. Manažerské shrnutí bude zpracováno v podobě, která poskytne čtenářům (především z řad „decision makerů“, kteří nemají detailní vhled do problematiky) základní informace ze zpracované analýzy bez nutnosti číst celý text. Závěrečná zpráva bude odevzdána na adrese zadavatele do 3 kalendářních měsíců ode dne podpisu smlouvy, v

elektronické i písemné podobě. Zpráva bude obsahovat náležité grafické prvky, které zvýší její srozumitelnost (mentální mapa v kvalitativní části, grafy v části kvantitativní).

Mezi nejpodstatnější obsahové prvky analýzy bude patřit definice kladných a záporných stránek dohod o výkonu pěstounské péče a identifikace příležitostí a rizik, a to pro každou skupinu aktérů systému. Na základě výsledků analýzy navrhne metodickou úpravu institutu dohod s ohledem na jeho další využití a efektivitu a dále vytvoříme návrh pro případné legislativní změny v souvislosti s institutem dohod.

Zadavateli nabízíme možnost pravidelných konzultací či podávání informací o plnění zakázky po celou dobu realizace. Také zadavateli nabízíme spolupráci i po ukončení realizace zakázky, a to v podobě prezentace výsledků analýzy na konferencích/seminářích či v podobě odborných konzultací k problematice náhradní rodinné péče v ČR. Samotné zpracování analýzy totiž není konečným cílem, ale stává se podkladem pro další postup zadavatele. Tuto zakázku chápeme jako součást dlouhodobého projektu transformace systému péče o ohrožené děti. Projektu, který má za cíl zkvalitnit a zefektivnit celý systém péče o ohrožené děti.